

Alázzátok meg magatokat Isten keze alatt!

Időpont: Újév utáni vasárnap – 1954. január 3.

Alapige: Jak 4,10

„Alázzátok meg magatokat az Úr előtt, és felmagasztal titeket.”

Jakab apostol levelének negyedik fejezete, melyből mai szentleckénk való, a levél legfelháborodottabb fejezete. Az apostol ostort fon a szavaiból, s ezzel ver végig a keresztyéneken. Ez annál feltűnőbb, mert épp előbb, a 3. fejezetben figyelmezteti olvasóit a nyelv bűneire, s ajánlja nekik a bölcs szelídséget (3,13). Mi lehet az, ami ennyire kihozza sodrából az apostolt, s így a szíve mélyéig felháborítja? Az, hogy nem alázasak a keresztyének. Az apostol a keresztyénséget és a kevélységet összeférhetetlennek tartja. A keresztyén ember megkegyelmezett bűnös. Vajon lehet-e valami büszkélkednivalója egy megkegyelmezett bűnösnek, akinek az a bűne, hogy megölte Isten fiát, s aki csak úgy kaphatott kegyelmet, hogy Isten önmagának adott véres elégtételt fia kínos kereszthalálával? Elméletileg elképzelhetetlen tehát a kevély keresztyén, az életben azonban lépten-nyomon találkozunk kevély emberekkel, akik magukat jó keresztyéneknek tartják, s talán még kevélységüket is épp erre alapítják. Ne söpörjünk azonban a más portája előtt, maradjunk csak szépen a magunk háza előtt, van ott is elég söpörnivaló! Nem kell nagy önvizsgálat ahhoz, hogy meglássuk: az alázatosság külszíne és modora alatt a szívünk mélyén nálunk is mennyi kevélység van. Mi is rászorulunk tehát az apostol szenvedélyes felszólítására: „Alázzátok meg magatokat az Úr előtt...” Nézzük közelebről az ige fényében, hogy miért kell megalázkodnom!

1. Meg kell alázkodnom azért, mert nem alázkodtam meg.

Nem alázkodtam meg az emberek előtt.

A 4. fejezetet ezzel a szemrehányással kezdi az apostol: „Honnét vannak háborúk és harczok közöttetek? (...) gyilkoltok és irigykedtek, (...) harczoltok és háborúskodtok...” (1–2. v.) A keresztyének élete tehát telve van viszályal, haraggal – mert ezt kell érteni a Hegyi beszéd szerint a gyilkosság alatt – és irigységgel. Ez mind azt mutatja, hogy mindegyik különbnek tartja magát a másiknál, nem pedig – amint parancsolja az ige – a másikat tartja különbnek, mint önmagát. Viszály mindig ott támad, ahol abban a fennhéjázó meggyőződésben vagyok, hogy mindig nekem van igazam. Harag ott lobban fel bennem, ahol kevély igazságérzésem azt diktálja, hogy nekem van jogom, s azt sérelem érte. Az irigység pedig ott önti el szívemet, ahol gögös elfogultsággal úgy vélem, hogy nem másnak, csak nekem van érdemem valamire. Ha ilyen vagyok a szívem mélyén, akkor nincs bennem alázatosság. Az alázas keresztyén tudja, hogy neki sosincs igaza, mindig csak Istennek van igaza; neki semmire sincs joga, neki csak kötelessége van; neki nincs semmi érdeme, illetve büntetésnél egyebet nem érdemel. Aki ezt nem vállalja, vallja és éli, az olyan lesz, mint a sündisznó: mindenkit megszúr, aki hozzá közeledik, s közben még ő panaszkodik sérelmek miatt, hogy olyan kiállhatatlanul bökősek az emberek.

Azt hiszem, mindnyájunknak meg kell alázkodnunk amiatt, hogy nem voltunk elég alázasak a közösségi életben, emberekhez való viszonyulásunkban. Legfeljebb annyira voltunk alázasak, amennyire érdekünk s az erőviszonyok kívánták, de nem annyira, amennyire Isten várja az övéitől.

Meg kell alázkodnom azért is, mert nem alázkodtam meg Isten előtt.

A dorgálást így folytatja az apostol: „Parázna férfiak és asszonyok, nem tudjátok-é, hogy a világ barátsága ellenségeskedés az Istennel? A ki azért e világ barátja akar lenni, az Isten ellenségévé lesz.” (4. v.) Az apostol ezekben a szavakban Isten és a gyülekezet, Isten és az ember egymáshoz való viszonyának ábrázolására az Ótestamentum jól ismert képét használja: a házastársi viszonyt. Isten a férj, a gyülekezet és az ember az ő hitvese. A hitvesnek kizárólagos joga van a hitvestársához, házasságtörő és parázna, aki ezt figyelmen kívül hagyva barátkozik mással. Istennek is kizárólagos és teljes joga van hozzám. Azt kívánhatja és kívánja is, hogy senki más ne legyen számomra, csak ő. Ahol ezt az ember nem bírja, vagy csak nehezen bírja, ahol fellázad benne a bűnös önérzet, ahol jogokat követel, és szabadság után kiált, ott megszűnt az alázat, s felütötte fejét a kevélység. Ott előbb-utóbb bekövetkezik a tékozló fiú esete: odaáll az ember gögösen, hetykén az Isten elé, s követelni kezdi a jussát.

Azt hiszem, mindnyájunknak meg kell alázkodnunk amiatt, hogy nem voltunk elég alázatosak Isten előtt. Lehet, hogy nyílt szakításra még nem került sor, de a szívünk mélyén sok keserűség, neheztelés és panasz volt és talán van is Isten felé. Azt hisszük, hogy ellenségünk az Isten, pedig mi vagyunk Isten ellenségei. Nem a sorsunk mindenek az oka, hanem a kevélységünk.

2. Meg kell alázkodnom nemcsak azért, mert nem alázkodtam meg Isten és emberek előtt, hanem azért is, mert Isten nem alázott meg, hanem felmagasztalt.

Az apostol ezt írja a fejezet 6. versében: „*De majd nagyobb kegyelmet ád; ezért mondja: Az Isten a kevélyeknek ellenök áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ád.*” Az apostol tehát úgy látja, hogy Isten az ember kevély lázadására kegyelemmel felel. Tud ő keményen is beszélni, meg tudja mutatni, hogy ki az úr, erős kézzel le tudja törni a szarvakat, s igájába tudja kényszeríteni a lázadót, de ezt mindig utoljára hagyja. Előbb a kegyelmével próbálkozik.

A tékozló fiúra sem förmed rá kihívó magatartásáért, nem szidja össze, tekintélyével nem parancsolja vissza, megsértett büszkeséggel nem mutat ajtót neki, hanem – akárhogy fáj is a szíve – elengedi. Mikor pedig visszajön, nem uszítja rá a kutyákat, nem zárja be előtte az ajtót, nem tart neki erkölcsi prédikációt, s nem űzi el magától, hanem visszafogadja – nem béresnek, hanem fiának. Nem alázza meg, hanem felmagasztalja.

Pétert sem zárja ki, mint méltatlant, a tanítványok köréből, mikor megtagadta olyan gyalázatosan őt, hanem arról beszél neki, hogy atyjafiait erősítse (Lk 22,32) és bárányait őrizze és legeltesse (Jn 21,15–17). Megalázás helyett felmagasztalja őt. Aki maga is erőtelennek bizonyult, azt a feladatot kapja, hogy másokat erősítsen; aki maga magára sem tudott eléggé vigyázni, arra mások őrizetét bízta.

Istennek ez a csodálatos kegyelme kell, hogy megalázzon minket. A tékozló fiú soha többet nem lázongott. Tudta, hogy kegyelemkenyéren él, s nagyon boldog volt vele. Péter inkább meghalt, de többé meg nem tagadta urát, mert tudta, soha el nem felejtette, hogy mit bocsátott meg neki.

Hálás vagy-e te Isten csodálatos kegyelemkenyeréért, s alázattal csókolod-e érte mindennap áldó kezét?

3. Meg kell alázkodnom azért is, mert az ördög nem akarja, hogy megalázkodjam.

A fejezet 7. versében ezt írja az apostol: „*Engedelmeskedjetez azért az Istennek; álljatok ellene az ördögnek, és elfut tőletek.*” A Sátán embergáncsoló tervében ugyanis rendszerint ez a kiindulópont. A hiúságunkon keresztül akar megfogni. Felcsillogatja előttünk a nagyság és dicsőség délibábját. Ezzel akarja megfogni Évát is, mikor azt ígéri neki, hogy ha eszik a tiltott fa gyümölcséből, olyan lesz, mint Isten (1Móz 3,5). Ezzel kíséreltezik Jézusnál is a pusztában. A csodatevő, a látványos és a világon uralkodó ember dicsőségét rajzolja eléje (Mt 4,1–10). Aki hitelt ad a Sátán hízelgő beszédének, az biztosan elbukik. Aki túlságosan magabiztosan áll, az elesik. A fennhézás a biztos bukás előjele. Ezért beszél nekünk a gonosz lélek mindig arról, hogy milyen kiválóak vagyunk, a Szentlélek pedig arról, hogy milyen gyalázatosak. A gonosz lélek az erőnket dicsóítja, a Szentlélek az erőtelenségünket tárja fel. A gonosz lélek az erényeinket szedi csokorba, a Szentlélek a bűneink büztét csapja orrunkba. A gonosz lélek simogatva súgja, kik vagyunk, a Szentlélek dorgálva szégyenít meg, megmutatva, kivé kellene lennünk. A gonosz lélek felfuvalkodottá, a Szentlélek alázatosakká akar minket tenni. Kire hallgatsz? Péter nagycsütörtök éjszakáján az ördögre hallgatott, ezért verte a mellét oly nagy önbizalommal, hogy Jézusban meg nem botránkozik, s ezért bukott el (Lk 22,33–34). Állj ellen a gonosznak, s hallgass az alázatosságra tanító Szentlélekre!

Néha álcázva akar az ördög megközelíteni. A fejezet végén beszél az apostol a tervező emberekről, akik egész évre szóló nagy üzleti tervekkel vannak telve, s elfelejtik hozzátenni s hozzáhinni: ha az Úr akarja és élünk (4,13–16). Telve vannak magabizással, s ezért Isten nélkül csinálnak terveket. Minden Isten nélkül csinált, vele nem számoló terv az emberi gőg szüleménye, az alázatos ember pedig terveiben is Istennel számol. Hogyan tervezel te az új esztendőre? Csinálsz magadnak valami jónak látszó tervet, s azután odatárod Isten elé felülvizsgálásra és jóváhagyásra? Ez is alázatosság. Van azonban ennél nagyobb alázatosság is. Nem az én tervemre kérem Isten aláírását: „Engedélyezem”, hanem Isten tervére írom rá: „Vállalom”. Ez az Isten kedve szerint való, alázatos újévi indulás.

Ezt az alázatosságot tanulni kell! Nem könnyű lecke. Még hagyján, amikor Jézus a tanítómester, aki ezt mondotta: „...tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok...” (Mt 11,29) Néha azonban embereken keresztül tanít Isten az alázatosságra, kemény, lehegerlő, megalázó embereken keresztül. Ilyenkor is meg kell látnunk a megalázó ember mögött az alázatosságra tanító Istent, s el kell tudnunk mondani, nem ember felé, hanem Isten felé: „*Jó nékem, hogy megaláztál...*” (Zsolt 119,71) Ámen.